

АКТ № 196/15.12.2023 г.

приет на заседание на Гражданския съвет към ВСС
(на основание т. V.13 от приетите Правила за действие на Гражданския съвет)

На заседание на Гражданския съвет към Висшия съдебен съвет,
проведено на 15.12.2023 г., **по т. 1 от дневния ред:**

*т. 1 – Основни проблеми в работата на съдебните заседатели;
вносител: Асоциация „ФОРУМ“.*

Гражданският съвет към ВСС, след проведена дискусия по темата за проблемите в работата на съдебните заседатели, във връзка с доклад по проект № BG05SFOP001-3.007-0001-C01 „Осигуряване на реално обществено участие в правораздаването чрез института на съдебните заседатели“ с ръководител Пенка Братанова – председател на Окръжен съд - Кюстендил, внесен и разгледан в заседание на Пленума на ВСС по т. 38 от протокол № 24 от 14.07.2022 г. с изразено становище по предложенията за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт – рег. № 11-04-51/22.07.2022 г. по описа на Министерство на правосъдието, изх. № ВСС-12444/2021/21.07.2022 г. по описа на ВСС, реши следното:

1. Отправя запитване към Висшия съдебен съвет и към Министерство на правосъдието, постигнати ли са в пълна степен целите, поставени с този проект, какво е постигнато, какво не е постигнато и какви са причините, за да не бъдат постигнати целите, които цели са:

- Създаване и водене на регистър от страна на ВСС на единен електронен регистър на съдебните заседатели, който ще осигури възможност за публичност, достъпност и проследимост на данните в профила на всеки съдебен заседател;
- Увеличаване на горната възрастова граница на кандидатите за съдебни заседатели от 68 години на 70 години;
- Отпадане на ограничението в броя на мандатите на съдебните заседатели;
- Премахване на ограничението за участие на съдебните заседатели в съдебните заседания най-много за 60 дни в рамките на една година;

- Актуализиране на възнаграждението на съдебните заседатели;
- Провеждане на обучения за поддържане и повишаване на квалификацията на съдебните заседатели;
- Въвеждане на задължение за попълване на унифицирана декларация за наличие/липсата на конфликт на интереси.

2. Законопроектът внесен ли е за разглеждане от Народното събрание, какво се случва с дадените предложения за промени в ЗСВ, касаещи съдебните заседатели. След постъпване на отговор от страна на Министерство на правосъдието и/или Висшия съдебен съвет, Гражданския съвет към ВСС ще прецени дали и какви изводи и предложения ще направи към Министерството на правосъдието и/или Висшия съдебен съвет по отношение проблемите на съдебните заседатели.

Актът, ведно с материалите по темата, да се предостави на Висшия съдебен съвет и на Министерството на правосъдието, по компетентност.

Гласуване: „за“ – 14, „против“ – няма, „въздържал се“ – 1.

Приема се.

Приложение: съгласно текста.

**СЪПРЕДСЕДАТЕЛИ НА
ГРАЖДАНСКИЯ СЪВЕТ КЪМ ВСС:**

/п/

СВЕТЛА ДЕРМЕНДЖЕВА

/п/

ЕВГЕНИ ИВАНОВ

ПРОЕКТ!

ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (Обн. - ДВ, бр. 64 от 07.08.2007 г.; изм., бр. 69 от 05.08.2008 г.; изм. и доп., бр. 109 от 23.12.2008 г.; доп., бр. 25 от 03.04.2009 г., в сила от 03.04.2009 г.; изм. и доп., бр. 33 от 30.04.2009 г.; изм. и доп., бр. 42 от 05.06.2009 г.; изм., бр. 102 от 22.12.2009 г., в сила от 22.12.2009 г.; изм. и доп., бр. 103 от 29.12.2009 г., в сила от 29.12.2009 г.; доп., бр. 59 от 31.07.2010 г., в сила от 01.01.2011 г.; изм. и доп., бр. 1 от 04.01.2011 г., в сила от 04.01.2011 г.; изм., бр. 23 от 22.03.2011 г., в сила от 22.03.2011 г.; изм. и доп., бр. 32 от 19.04.2011 г., в сила от 19.04.2011 г.; изм. и доп., бр. 45 от 14.06.2011 г., в сила от 14.06.2011 г.; изм. и доп., бр. 81 от 18.10.2011 г.; изм. и доп., бр. 82 от 21.10.2011 г., в сила от 01.01.2012 г.; изм., бр. 93 от 25.11.2011 г. с РЕШЕНИЕ № 10 от 15.11.2011 г. на КС на РБ по к.д. № 6/2011 г.; изм., бр. 20 от 09.03.2012 г., в сила от 10.06.2012 г.; изм. и доп., бр. 50 от 03.07.2012 г.; изм., бр. 81 от 23.10.2012 г., в сила от 01.09.2012 г.; изм., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 01.01.2014 г.; изм., бр. 17 от 21.02.2013 г.; изм., бр. 30 от 26.03.2013 г., в сила от 26.03.2013 г.; доп., бр. 52 от 14.06.2013 г., в сила от 14.06.2013 г.; изм., бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г.; доп., бр. 70 от 09.08.2013 г., в сила от 09.08.2013 г.; изм., бр. 71 от 13.08.2013 г., в сила от 13.08.2013 г.; изм., бр. 19 от 05.03.2014 г., в сила от 05.03.2014 г.; изм. и доп., бр. 21 от 08.03.2014 г., в сила от 09.04.2014 г. за измененията, въведени със ЗИД на Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство; изм., бр. 53 от 27.06.2014 г.; изм., бр. 98 от 28.11.2014 г., в сила от 28.11.2014 г.; изм., бр. 107 от 24.12.2014 г., в сила от 01.01.2015 г.; изм., бр. 14 от 20.02.2015 г.; изм. и доп., бр. 28 от 08.04.2016 г.; изм., бр. 39 от 26.05.2016 г., в сила от 26.05.2016 г.; изм., бр. 50 от 01.07.2016 г., в сила от 01.07.2016 г.; изм. и доп., бр. 62 от 09.08.2016 г., в сила от 09.08.2016 г.; изм., бр. 76 от 30.09.2016 г., в сила от 09.08.2016 г.; изм., бр. 13 от 07.02.2017 г.; изм., бр. 14 от 10.02.2017 г. с Решение № 1 от 31.01.2017 г. на КС на РБ по к.д. № 6/2016 г.; изм. и доп., бр. 63 от 04.08.2017 г., в сила от 06.11.2017 г.; изм. и доп., бр. 65 от 11.08.2017 г.; изм., бр. 85 от 24.10.2017 г.; изм. и доп., бр. 90 от 10.11.2017 г.; изм. и доп., бр. 103 от 28.12.2017 г., в сила от 01.01.2018 г.; изм. и доп., бр. 7 от 19.01.2018 г.; изм., бр. 15 от 16.02.2018 г., в сила от 16.02.2018 г.; изм. и доп., бр. 49 от 12.06.2018 г.; изм. и доп., бр. 77 от 18.09.2018 г., в сила от 01.01.2019 г.; изм. и доп., бр. 17 от 26.02.2019 г.; изм., бр. 19 от 05.03.2019 г. с Решение № 2 от 21.02.2019 г. на КС на РБ по к. д. № 2 / 2018 г.; изм. и доп., бр. 29 от 08.04.2019 г.; изм. и доп., бр. 64 от 13.08.2019 г., в сила от 13.08.2019 г.; изм., бр. 83 от 22.10.2019 г., в сила от 22.10.2019 г.; изм. и доп., бр. 11 от 07.02.2020 г.; засегнат от Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, бр. 28 от 24.03.2020 г., в сила от 13.03.2020 г.; изм. и доп., бр. 34 от 09.04.2020 г., в сила от 09.04.2020 г.; засегнат от ЗИД на Закона за здравето, бр. 44 от 13.05.2020 г., в сила от 14.05.2020 г.; изм. и доп., бр. 86 от 06.10.2020 г.; изм. и доп., бр. 103 от 04.12.2020 г.; изм. и доп., бр. 109 от 22.12.2020 г., като измененията, въведени със ЗИД на ЗРВСРБ влизат в сила от 22.12.2020 г., а измененията, въведени със ЗИД на ЗАНН влизат в сила от 24.12.2021 г.; изм., бр. 110 от 29.12.2020 г., в сила от 31.12.2020 г.; изм. и доп., бр. 16 от 23.02.2021 г.; изм., бр. 41 от

18.05.2021 г. с Решение № 7 от 11.05.2021 г. на КС на РБ по к. д. № 4/2021 г.;
изм., бр. 43 от 21.05.2021 г. с Решение № 6 от 11.05.2021 г. на КС по к. д. № 15
/ 2020 г.; изм., бр. 80 от 24.09.2021 г.; изм., бр. 15 от 22.02.2022 г., в сила от
22.02.2022 г.; изм. и доп., бр. от г.)

Обн., ДВ, бр. ___ от _____

§ 1. В чл. 67 се правят следните изменения:

1. В ал. 1, т. 1 числото „68“ се заменя със „70“
2. В ал. 1, т. 2 думите „на съда“ се заличават.
3. В ал. 1, т. 5 думата „психически“ се заменя с „психични“.
4. Ал. 3 се изменя така:

„Съдебен заседател не може да бъде лице, което работи в съд, прокуратура, следствени органи, Министерството на вътрешните работи или в други органи от системата за национална сигурност, намиращи се в съдебния район, за който е избран.“

§ 2. В чл. 67а се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 1:

„(1) Съдебните заседатели се избират по предложение на общинските съвети по чл. 68, както следва:

1. за районните съдилища - от общото събрание на съдиите от съответния окръжен съд;
2. за окръжните съдилища - от общото събрание на съдиите от съответния апелативен съд.

2. Ал. 2 се изменя така:

„(2) Не по-късно от 8 месеца преди изтичане на мандата на съдебните заседатели общите събрания по ал. 1 определят броя на съдебните заседатели за съответните съдилища, като вземат предвид:

1. броя на делата, които всеки първоинстанционен съд е разгледал в предходната година със съдебни заседатели;
2. становището на председателя на всеки първоинстанционен съд относно тенденциите на увеличение или намаление на тези дела.“

3. В ал. 3 думите „чл. 68б“ се заменят с „ал. 1“.

4. Създава се ал. 4:

„(4) Съдебен заседател може да упражнява функциите си само в един съд, с изключение на случаите на командироване по чл. 72, ал. 2.“

§ 3. В чл. 68 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 1:

„(1) Общинските съвети, които се намират в съдебния район на съответния съд, провеждат процедура по подбор на съдебни заседатели и предлагат списъци с кандидати за съдебни заседатели, които да се избират от общите събрания на съдиите по чл. 67а, ал. 1.“

2. Ал. 2 се изменя така:

„(2) В срок 5 месеца преди изтичането на мандата на съдебните заседатели, общинските съвети по ал. 1 провеждат информационна кампания чрез обявяване в местни ежедневници, електронни медии, на интернет страниците на съответните общини и общински съвети, на място в административните сгради на съответните общини, както и по друг подходящ начин, откриването на процедурата за определяне на съдебни заседатели и правилата за нейното провеждане.“

3. Ал. 3 се изменя така:

„(3) В срока по ал. 2 общинските съвети избират комисии, които извършват проверка на документите на кандидатите за съдебни заседатели. Всяка комисия изготвя доклад за извършената проверка.“

4. Алинеи 4 и 5 се отменят.

§ 4. Чл. 68а се изменя така:

„Чл. 68а (1) Всеки български гражданин, който отговаря на изискванията по чл. 67, ал. 1 и ал. 3, може да се кандидатира за съдебен заседател.

(2) Кандидатите за съдебни заседатели подават в общинските съвети, които се намират в съдебния район на съответния съд, заявление по образец, определен в наредбата по чл. 75а, към което прилагат:

1. автобиография;

2. копие от диплома за завършено образование; ако дипломите за придобито в Република България образование са издадени съответно за средно образование - след 1 януари 2007 г. и за висше образование - след 01 януари 2012 г. се посочват серията и фабричният номер на издадената диплома или регистрационния номер на документа; ако образованието е придобито в чужбина и е признато в Република България се посочват номер, дата и издател на документа за признаване;

3. медицинско удостоверение след извършен медицински преглед, че лицето не страда от психично заболяване;

(3) Лице, което вече е било избрано за съдебен заседател и е вписано в регистъра по чл. 75 и кандидатства за следващ мандат не прилага документи и не посочва данните по ал. 2, т. 2.

(4) Обстоятелството по чл. 67, ал. 1, т. 4 се установява служебно от комисията. В случаите по ал. 2, т. 2, предложение второ и трето комисията установява служебно и обстоятелството по чл. чл. 67, ал. 1, т. 3.

(5) При установяване на несъответствия или липсващи документи, комисията уведомява писмено кандидата, като му дава указания да отстрани несъответствията в срок от 7 дни. При неизпълнение на указанията комисията отстранява кандидата от по-нататъшно участие в процедурата по подбор на съдебни заседатели.

(6) Общинският съвет, който провежда процедурата по подбор на съдебни заседатели може да осигури възможност за кандидатстване и подаване на документите и по електронен път, по реда на Закона за електронното управление. В този случай, идентифицирането на заявителя се извършва с квалифициран електронен подпис или друго средство по смисъла на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.“

§ 5. Чл. 68б се изменя така:

„Чл. 68б (1) Списъкът с имената на допуснатите до участие кандидати, заедно с изготвения от комисията доклад се публикуват на интернет страницата и на място в общинския съвет при спазване на изискванията на Закона за защита на личните данни и на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) най-малко 14 дни преди датата на събеседването по чл. 68в. Най-малко 10 на сто от лицата, които се включват в списъка, трябва да са с квалификация в областта на педагогиката, психологията и социалните дейности.

(2) Не по-късно от три работни дни преди събеседването по чл. 68в, юридически лица с нестопанска цел, определени за извършване на общественополезна дейност, могат да представят на общинския съвет становища за кандидата, включващи и въпроси, които да му бъдат поставяни. Анонимни становища и сигнали не се разглеждат.“

§ 6. Чл. 68в се изменя така:

„Чл. 68в. (1) Комисията по чл. 68, ал. 3, в публично заседание провежда събеседване с всеки един от допуснатите кандидати. Целта на събеседването е членовете на комисията да:

1. придобият обща информация за личността на кандидата, неговата ангажираност и отговорно отношение към подлежащите на изпълнение функции;

2. проверят общите познания на кандидата за института на съдебните заседатели и тяхната роля в съдебните производства по наказателни дела;

3. направят оценка на нравствените и моралните качества на всеки кандидат.

(2) Комисията съставя доклад за проведеното събеседване, който се предоставя на общинския съвет в 7-дневен срок преди гласуването. Докладът, заедно с протокола от събеседването се публикуват на интернет страницата на общинския съвет при спазване изискванията на Закона за защита на личните данни и на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните).

(3) Общинският съвет в публично заседание с мнозинство, повече от половината от присъстващите членове определя кандидатите за съдебни заседатели, които предлага за избиране от общите събрания по чл. 67а, ал. 1.

(4) Общинският съвет в срок три месеца преди изтичане на мандата на съдебните заседатели изпраща списъка на кандидатите за съдебни заседатели заедно с копие от решението си и документите по чл. 68а, ал. 2 на председателите на съответните съдилища.

(5) При условията по ал. 4, общинският съвет изпраща и списък на неодобрените кандидати за съдебни заседатели и документите по чл. 68а, ал. 2 заедно с копие от решението си, съдържащо мотиви за отказа.“

§ 7. В чл. 68д се правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 1 се изменя така:

„(1) Председателят на съответния окръжен или апелативен съд създава комисия, която извършва проверка на проведения от общинския съвет подбор на съдебни заседатели.“

2. Ал. 2 се изменя така:

„(2) Когато комисията по ал. 1 установи несъответствия и пропуски в подбора на съдебни заседатели, председателят на съответния съд изпраща указания до общинския съвет като определя срок за тяхното отстраняване.“

3. Ал. 4 се изменя така:

„(4) В деня на полагане на клетвата по ал. 3, избраните кандидати за съдебни заседатели попълват декларация за конфликт на интереси по образец, определен с Наредбата по чл. 75а. Съдебните заседатели попълват такава декларация и в края на мандата си, както и при промяна в декларираните обстоятелства за времето, в което упражняват функциите си.

4. Създават се ал. 5 – 7:

„(5) Избраните и положили клетва съдебни заседатели се вписват в единния Електронен регистър на съдебните заседатели по чл. 75.

(6) Лицата, които не са избрани за съдебни заседатели, с писмено искане до общинския съвет проведя подбора, направено в срок от шест месеца 6 след приключване на процедурата, могат да получат обратно представените от тях документи. Общинският съвет предоставя документите в 14 дневен срок от получаване на искането.

(7) В сроковете по ал. 6, право да получат представените от тях документи имат и съдебните заседатели с приключил мандат, които не са избрани за следващ пореден

мандат. Писменото искане се отправя до съда, в който съдебните заседатели са упражнявали функциите си."

§ 8. Чл. 68е се изменя така:

„(1) Когато комисията по чл. 68д, ал. 1 установи, че предложените от общинските съвети кандидати са по-малко от 50 на сто от определения по чл. 67а, ал. 2 брой, общото събрание на съдиите не извършва избор на съдебни заседатели до попълване на списъка на кандидатите с необходимия брой."

(2) Председателят на съответния съд изпраща искане до общинските съвети за попълване на списъка на кандидатите за съдебни заседатели в срок до един месец от постъпване на искането.

(3) В този случай, мандатът на действащите съдебни заседатели се удължава до полагането на клетва от новоизбраните такива."

§ 9. В чл. 69 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 цифрата „4“ се заменя с „5“.

2. Ал. 2 се изменя така:

„(2) По изключение, в случаите на чл. 68е, ал. 3, мандатът на действащите съдебни заседатели се удължава до полагането на клетва от новоизбраните такива."

§ 10. В чл. 71 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в т. 3 след думата „осъден“ се добавя „с влязла в сила присъда“;

б) т. 5 се изменя така:

„5. когато извърши тежко нарушение на задълженията си или системно не ги изпълнява, както и при неспазване на установените в наредбата по чл. 75а етични принципи и правила за поведение."

2. Създават се нови ал. 2 и 3:

„(2) В случаите по ал. 1, т. 5 производството по предсрочно освобождаване може да бъде инициатирано по сигнал на съдия от съда, в който съдебния заседател изпълнява функциите си.

(3) След проверка на описаните в сигнала обстоятелства и след изслушване на съдебния заседател, председателят на съда може да направи мотивирано предложение до общото събрание на съдиите по чл. 67а, ал. 1 и чл. 68г, ал. 1 за предсрочното му освобождаването или да му наложи глоба по чл. 74, ал. 1."

3. Досегашните ал. 2 и 3 стават съответно ал. 4 и 5.

§ 11. В чл. 72 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашната ал. 1 се заличава.

2. Досегашната ал. 2 става съответно ал. 1.

3. Създават се нови ал. 2 и 3:

„(2) При недостиг на съдебни заседатели в някой съд от района на окръжния съд, в рамките на който съдебен заседател е избран да изпълнява функциите си, последният с негово съгласие може да бъде командирован от председателя на окръжния съд за участие в определени дела в друг съд от същия район.

(3) Командироването става със заповед на председателя на съответния окръжен съд по предложение на председателя на съда, в който има недостиг на съдебни заседатели."

§ 12. В чл. 73 се правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 2 се изменя така:

„(2) Възнаграждението на съдебните заседатели се определя въз основа на действително отработените часове за деня и се дължи за участие в открити и закрити съдебни заседания, в т.ч. и при отлагане на заседанието, за участие в тайно съвещание за постановяване на присъда и за извършване на други дейности, свързани с упражняване на функциите им и свързаните с тях задължения, за които не се съставя протокол."

2. В ал. 3 думите „заседателни дни на“ се заменят с „отработени за“, а след думата „месец“ се добавя „часове.“

3. В ал. 4 числото „20“ се заменя с „30“.

4. Ал. 5 се изменя така:

„(5) На съдебните заседатели се възстановяват разходите за транспорт и настаняване, които са направили във връзка с участието им в съдебни заседания, както и при изпълнение на други техни задължения, свързани с упражняването на функциите им на съдебни заседатели.“

5. Ал. 6 се изменя така:

„(6) Редът за изплащане на възнагражденията на съдебните заседатели, както и размерът на подлежащите на възстановяване разходи се определят с наредбата по чл. 75а.“

§ 13. Създава се чл. 73а:

„Чл. 73а (1) Ръководителите на държавни и общински администрации или работодателите, с които съдебните заседатели се намират в служебни, трудови или приравнени на трудови правоотношения са длъжни да оказват съдействие на съдебните заседатели за упражняване на функциите им.

(2) За времето, през което упражняват функциите си, съдебните заседатели имат право на платен отпуск, съгласно разпоредбите на Закона за държавния служител или Кодекса на труда. Съдебните заседатели във военните съдилища ползват отпуск по реда на чл. 202, ал. 1, т. 3 от Закона за отбраната и въоръжените сили.“

§ 14. Създава се чл. 73б:

„Чл. 73б (1) В срок до три месеца след гюлагане на клетвата съдебният администратор или административният секретар на съответния съд и Националният институт на правосъдието организират и провеждат начално обучение на съдебните заседатели.

(2) Националният институт на правосъдието провежда поне едно последващо обучение за поддържане и повишаване на квалификацията на съдебните заседатели за периода на техния мандат.“

§ 15. Чл. 74, ал. 1 се изменя така:

„(1) За неизпълнение на задълженията на съдебен заседател, както и в случаите на чл. 71, ал. 1, т. 5, председателят на съда може с разпореждане да му наложи глоба от 50 до 500 лв., след като му предостави възможност да даде обяснения.“

§ 16. Чл. 75 се изменя така:

„Чл. 75. (1) Висшият съдебен съвет създава и води единен електронен регистър на съдебните заседатели.

(2) Електронният регистър на съдебните заседатели съдържа информация за всички съдебните заседатели на територията на Република България, техните специалности, мандат, за който са избрани и участие в дела.

(3) Електронният регистър на съдебните заседатели се състои от публична и непублична част.

(4) Условиата и редът за водене на Електронния регистър на съдебните заседатели се определят с правила на Пленума на Висшия съдебен съвет.“

§ 17. Чл. 75а се изменя така:

„Чл. 75а (1) Пленумът на Висшия съдебен съвет приема наредба, с която урежда:

1. условията и реда, по които се определя броят на съдебните заседатели, както и резервните съдебни заседатели за всеки съд;

2. процедурата по встъпване на съдебните заседатели;

3. редът за извършване на подбор на съдебни заседатели за всяко дело;

4. редът за призоваване и участие в съдебни заседания;“

5. етични принципи и правила за поведение;

6. редът за изплащане на възнагражденията на съдебните заседатели, както и размерът на подлежащите на възстановяване разходи;

7. други организационни въпроси, свързани с дейността на съдебните заседатели.

(2) Наредбата по ал. 1 се обнародва в „Държавен вестник“.

§ 18. В чл. 86 се създава ал. 3:

„(3) Председателят на окръжния съд популяризира института на съдебните заседатели чрез разработване и разпространение на информационни материали, както и чрез провеждане на информационни кампании поне веднъж на всеки две години.“

§ 19. В чл. 404, ал. 1 думите „служебен отпуск“ се заменят с „платен отпуск, а за военнослужещи – отпуск по чл. 202, ал. 1, т. 3 от ЗОВС“.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 20. Започналите, но неприключени до влизането в сила на този закон процедури за избор на съдебни заседатели се довършват по досегашния ред.

§ 21. Декларацията за конфликт на интереси по § 7, т. 3 се попълва и от съдебни заседатели, избрани преди влизането в сила на този закон в срок до един месец от влизане в сила на закона.

§ 22. В чл. 157, ал. 3, т. 2 от Кодекса на труда (Обн., ДВ, бр. 26 от 01.04.1986 г. и бр. 27 от 04.04.1986 г., доп., бр. 6 от 22.01.1988 г., изм. и доп., бр. 21 от 13.03.1990 г., изм., бр. 30 от 13.04.1990 г., в сила от 13.04.1990 г., бр. 94 от 23.11.1990 г., бр. 27 от 5.04.1991 г., в сила от 05.04.1991 г., доп., бр. 32 от 23.04.1991 г., изм., бр. 104 от 17.12.1991 г., в сила от 17.12.1991 г., доп., бр. 23 от 19.03.1992 г., изм. и доп., бр. 26 от 31.03.1992 г., доп., бр. 88 от 30.10.1992 г., изм. и доп., бр. 100 от 10.12.1992 г., в сила от 01.01.1993 г.; Решение № 12 на Конституционния съд на РБ от 20.07.1995 г. - бр. 69 от 04.08.1995 г.; доп., бр. 87 от 29.09.1995 г., изм. и доп., бр. 2 от 05.01.1996 г., изм., бр. 12 от 09.02.1996 г., изм. и доп., бр. 28 от 02.04.1996 г., изм., бр. 124 от 23.12.1997 г., доп., бр. 22 от 24.02.1998 г.; Решение № 11 на Конституционния съд на РБ от 30.04.1998 г. - бр. 52 от 08.05.1998 г.; доп., бр. 56 от 19.05.1998 г., бр. 83 от 21.07.1998 г., бр. 108 от 15.09.1998 г., изм. и доп., бр. 133 от 11.11.1998 г., бр. 51 от 04.06.1999 г., доп., бр. 67 от 27.07.1999 г., в сила от 28.08.1999 г., изм., бр. 110 от 17.12.1999 г., в сила от 01.01.2000 г., изм. и доп., бр. 25 от 16.03.2001 г., в сила от 31.03.2001 г., изм., бр. 1 от 04.01.2002 г., бр. 105 от 08.11.2002 г., изм. и доп., бр. 120 от 29.12.2002 г., бр. 18 от 25.02.2003 г., изм., бр. 86 от 30.09.2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. и доп., бр. 95 от 28.10.2003 г., бр. 52 от 18.06.2004 г., в сила от 01.08.2004 г., бр. 19 от 1.03.2005 г., изм., бр. 27 от 29.03.2005 г., доп., бр. 46 от 03.06.2005 г., изм., бр. 76 от 20.09.2005 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. и доп., бр. 83 от 18.10.2005 г., изм., бр. 105 от 29.12.2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. и доп., бр. 24 от 21.03.2006 г., изм., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., изм. и доп., бр. 48 от 13.06.2006 г., в сила от 01.07.2006 г., бр. 57 от 14.07.2006 г., в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз, бр. 68 от 22.08.2006 г., в сила от 01.01.2007 г.; бр. 75 от 12.09.2006 г.; изм., бр. 102 от 19.12.2006 г., изм. и доп., бр. 105 от 22.12.2006 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм., бр. 40 от 18.05.2007 г.; бр. 46 от 12.06.2007 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 01.03.2008 г.; изм., бр. 64 от 07.08.2007 г.; изм., бр. 104 от 11.12.2007 г.; изм. и доп., бр. 43 от 29.04.2008 г.; изм. и доп., бр. 94 от 31.10.2008 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм. и доп., бр. 108 от 19.12.2008 г.; изм. и доп., бр. 109 от 23.12.2008 г., в сила от 02.01.2009 г.; изм., бр. 35 от 12.05.2009 г., в сила от 12.05.2009 г.; изм., бр. 41 от 02.06.2009 г., в сила от 01.07.2009 г.; изм. и доп., бр. 103 от 29.12.2009 г., в сила от 29.12.2009 г.; изм. и доп., бр. 15 от 23.02.2010 г.; доп., бр. 46 от 18.06.2010 г., в сила от 18.06.2010 г.; изм. и доп., бр. 58 от 30.07.2010 г., в сила от 30.07.2010 г.; изм. и доп., бр. 77 от 01.10.2010 г.; изм. с Решение № 12 от

11.11.2010 г. на КС на РБ - ДВ, бр. 91 от 19.11.2010 г.; изм. и доп., бр. 100 от 21.12.2010 г., в сила от 01.01.2011 г.; изм., бр. 101 от 28.12.2010 г.; изм. и доп., бр. 18 от 01.03.2011 г., в сила от 01.03.2011 г.; доп., бр. 33 от 26.04.2011 г.; изм. и доп., бр. 61 от 09.08.2011 г.; изм. и доп., бр. 82 от 21.10.2011 г.; изм. и доп., бр. 7 от 24.01.2012 г.; изм. и доп., бр. 15 от 21.02.2012 г.; изм., бр. 20 от 09.03.2012 г., в сила от 10.06.2012 г.; изм. и доп., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 01.07.2012 г.; изм. с Решение № 7 от 19.06.2012 г. на КС на РБ - ДВ, бр. 49 от 29.06.2012 г.; изм., бр. 77 от 09.10.2012 г., в сила от 09.10.2012 г.; доп., бр. 82 от 26.10.2012 г.; изм., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 01.01.2014 г., доп., бр. 104 от 03.12.2013 г., в сила от 01.01.2014 г.; доп., бр. 1 от 03.01.2014 г., в сила от 01.01.2014 г.; изм. и доп., бр. 27 от 25.03.2014 г.; изм. и доп., бр. 61 от 25.07.2014 г.; изм. и доп., бр. 54 от 17.07.2015 г., в сила от 17.07.2015 г.; изм., бр. 61 от 11.08.2015 г., в сила от 17.07.2015 г.; изм. и доп., бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 01.08.2016 г.; изм. и доп., бр. 98 от 15.12.2015 г., в сила от 01.01.2016 г.; изм., бр. 8 от 29.01.2016 г., в сила от 29.01.2016 г.; изм. и доп., бр. 57 от 22.07.2016 г.; изм., бр. 59 от 29.07.2016 г., в сила от 01.08.2016 г.; изм. и доп., бр. 98 от 09.12.2016 г., в сила от 01.06.2017 г.; изм. и доп., бр. 105 от 30.12.2016 г., в сила от 30.12.2016 г.; изм., бр. 85 от 24.10.2017 г.; изм., бр. 86 от 27.10.2017 г.; изм., бр. 96 от 01.12.2017 г., в сила от 03.01.2018 г.; изм. и доп., бр. 102 от 22.12.2017 г., в сила от 22.12.2017 г.; изм. и доп., бр. 7 от 19.01.2018 г.; изм., бр. 15 от 16.02.2018 г., в сила от 16.02.2018 г.; изм., бр. 30 от 03.04.2018 г., в сила от 01.07.2018 г.; изм. и доп., бр. 42 от 22.05.2018 г.; изм. и доп., бр. 59 от 17.07.2018 г.; изм., бр. 77 от 18.09.2018 г., в сила от 01.01.2019 г.; изм., бр. 91 от 02.11.2018 г.; изм. и доп., бр. 92 от 06.11.2018 г.; доп., бр. 79 от 08.10.2019 г.; доп., бр. 13 от 14.02.2020 г., в сила от 14.02.2020 г.; изм. и доп., бр. 28 от 24.03.2020 г., в сила от 13.03.2020 г.; изм., бр. 34 от 09.04.2020 г., в сила от 09.04.2020 г.; доп., бр. 44 от 13.05.2020 г., в сила от 14.05.2020 г.; доп., бр. 64 от 18.07.2020 г., в сила от 21.08.2020 г.; засегнат от ЗИД на Закона за патентите и регистрацията на полезните модели, бр. 92 от 27.10.2020 г., в сила от 14.07.2020 г.; засегнат от ЗИД на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г., и за преодоляване на последиците , бр. 98 от 17.11.2020 г.; засегнат от ЗАКОН за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г., бр. 103 от 04.12.2020 г., в сила от 01.01.2021 г.; изм. и доп., бр. 104 от 08.12.2020 г., в сила от 12.12.2020 г.; изм. и доп., бр. 107 от 18.12.2020 г.; изм., бр. 109 от 22.12.2020 г., в сила от 22.12.2020 г.; засегнат от ЗИД на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г., и за преодоляване на последиците , бр. 14 от 17.02.2021 г., в сила от 17.02.2021 г.) след думите „по т.“ се добавя „5, предложение второ“ и се поставя запетая.

§ 23. В чл. 62, ал. 3 от Закона за държавния служител (Обн. - ДВ, бр. 67 от 27.07.1999 г.; в сила от 28.08.1999 г.; изм., бр. 1 от 04.01.2000 г.; изм. и доп., бр. 25 от 16.03.2001 г.; в сила от 01.09.2000 г.; бр. 99 от 20.11.2001 г.; в сила от 20.11.2001 г.; изм., бр. 110 от 21.12.2001 г.; в сила от 01.01.2002 г.; бр. 45 от 30.04.2002 г.; изм. и доп., бр. 95 от 28.10.2003 г.; изм., бр. 70 от 10.08.2004 г.; в сила от 01.08.2004 г.; изм. и доп., бр. 19 от 01.03.2005 г.; бр. 24 от 21.03.2006 г.; бр. 30 от 11.04.2006 г.; в сила от 12.07.2006 г.; изм., бр. 102 от 19.12.2006 г.; изм., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 01.03.2008 г.; изм., бр. 64 от 07.08.2007 г.; изм. и доп., бр. 43 от 29.04.2008 г.; изм. и доп., бр. 94 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм. и доп., бр. 108 от 19.12.2008 г.; изм., бр. 35 от 12.05.2009 г., в сила от 12.05.2009 г.; изм. и доп., бр. 42 от 05.06.2009 г.; изм., бр. 74 от 15.09.2009 г., в сила от 15.09.2009 г.; доп., бр. 103 от 29.12.2009 г., в сила от 29.12.2009 г.; изм., бр. 15 от 23.02.2010 г.; доп., бр. 46 от 18.06.2010 г., в сила от 18.06.2010 г.; изм. и доп., бр. 58 от 30.07.2010 г., в сила от 30.07.2010 г.; изм. и доп., бр. 77 от 01.10.2010 г.; изм. с РЕШЕНИЕ № 12 от 11.11.2010 г. на КС на РБ - ДВ, бр. 91 от 19.11.2010 г.; изм., бр. 97 от 10.12.2010 г., в сила от 10.12.2010 г.; изм., бр. 1

от 04.01.2011 г., в сила от 04.01.2011 г.; изм. и доп., бр. 18 от 01.03.2011 г., в сила от 01.03.2011 г.; изм. и доп., бр. 100 от 20.12.2011 г., в сила от 01.01.2012 г.; изм. и доп., бр. 15 от 21.02.2012 г.; изм., бр. 20 от 09.03.2012 г., в сила от 10.06.2012 г.; изм. и доп., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 01.07.2012 г.; доп., бр. 82 от 26.10.2012 г.; изм., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 01.01.2014 г.; изм. бр. 68 от 02.08.2013 г., в сила от 02.08.2013 г.; доп., бр. 14 от 20.02.2015 г., в сила от 01.04.2015 г.; изм. и доп., бр. 24 от 31.03.2015 г.; доп., бр. 54 от 17.07.2015 г., в сила от 17.07.2015 г.; изм. и доп., бр. 98 от 15.12.2015 г., в сила от 01.01.2016 г.; изм., бр. 38 от 20.05.2016 г. с Решение № 5 от 12.05.2016 г. на КС на РБ по к. д. № 2 от 2016 г.; изм. и доп., бр. 57 от 22.07.2016 г.; изм. и доп., бр. 81 от 14.10.2016 г., в сила от 01.01.2017 г.; изм. и доп., бр. 105 от 30.12.2016 г., в сила от 01.01.2017 г.; изм., бр. 86 от 27.10.2017 г.; изм., бр. 103 от 28.12.2017 г., в сила от 01.01.2018 г.; изм. и доп., бр. 7 от 19.01.2018 г.; изм., бр. 30 от 03.04.2018 г., в сила от 01.07.2018 г.; изм., бр. 38 от 08.05.2018 г., в сила от 30.04.2018 г.; изм., бр. 77 от 18.09.2018 г., в сила от 01.01.2019 г.; изм. и доп., бр. 103 от 13.12.2018 г., в сила от 01.01.2019 г.; изм. бр. 23 от 19.03.2019 г. с Решение № 3 от 07.03.2019 г. на КС на РБ по к. д. № 16 / 2018 г.; доп., бр. 79 от 08.10.2019 г.; изм. и доп., бр. 100 от 20.12.2019 г., в сила от 20.12.2019 г.; доп., бр. 13 от 14.02.2020 г., в сила от 14.02.2020 г.; доп., бр. 28 от 24.03.2020 г., в сила от 13.03.2020 г.; доп., бр. 44 от 13.05.2020 г., в сила от 14.05.2020 г.; засегнат от ЗИД на Закона за патентите и регистрацията на полезните модели, бр. 92 от 27.10.2020 г., в сила от 14.07.2020 г.; засегнат от ЗИД на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г., и за преодоляване на последиците, бр. 98 от 17.11.2020 г.; изм. и доп., бр. 104 от 08.12.2020 г., в сила от 12.12.2020 г.; изм., бр. 107 от 18.12.2020 г.; изм., бр. 109 от 22.12.2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) в началото на изречението след думите „по ал. 1, т. 1 - 3“ се добавя „т. 5“ и се поставя запетая, а след думите „по т. 4“ запетаята и цифрата „5“ се заличават.

§ 24. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

МОТИВИ

към

Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт

Предлаганите изменения и допълнения в Закона за съдебната власт касаят института на съдебните заседатели, уреден в Глава Четвърта. Раздел II Съдебни заседатели.

Измененията и допълненията са насочени към постигане на целта на Приоритетна ос 3 „Прозрачна и ефективна съдебна система“ на ОПДУ 2014-2020 за повишаване на качеството и ускоряване на правораздаването и модернизирание на съдебната система, както и за изпълнение на мерки 6.2.1 Прозрачност и обществено участие в избора на съдебни заседатели от общинските съвети. 6.2.2 Прозрачност на съдебните заседатели и гаранции срещу конфликт на интереси. 6.2.3 Дебат за възможностите за допълнително повишаване на общественото участие чрез института на съдебните заседатели от Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната системна и Актуализираната пътна карта за изпълнението ѝ.

Чрез предлаганите изменения и допълнения се постига усъвършенстване на института на съдебните заседатели като се осигуряват съответните предпоставки за по-активно гражданско участие и повишаване на доверието в този институт в частност, и в съдебната система като цяло.

Промените са провокирани от констатирания сериозен недостиг на кандидати за съдебни заседатели, което застрашава възможността за нормално и ефективно осъществяване на правораздавателната дейност по определени наказателни дела. Причините за недостиг на съдебни заседатели имат комплексен характер и се дължат на фактори от демографско, икономическо, социално и законодателно естество, за преодоляването на които са необходими промени в действащата нормативна уредба. В тази връзка е идентифицирана необходимостта от създаването на механизми, които, от една страна, да подпомогнат и насърчат кандидатите за съдебни заседатели, а от друга да премахнат ненужните ограничения при изпълнение на функциите им. Недостигът на кандидати за съдебни заседатели поражда и необходимостта от прецизиране и

доразвиване на нормативната уредба, с цел гарантиране на безпристрастността при осъществяване на избора им от страна на общинските съвети. Демографската криза и променящите се обществени отношения изискват създаването на гъвкава нормативна регламентация, която да подсили нормалното функциониране на правораздавателната дейност в страната. В тази връзка промените имат за цел прецизиране и доразвиване на действащата нормативна регламентация с цел повишаване на доверието към съдебната власт чрез осигуряване на реално обществено участие в правораздавателната дейност.

Предвид изложеното, се предлагат изменения и допълнения в следните конкретни насоки:

1. Увеличаване на горната възрастова граница на кандидатите за съдебни заседатели от 68 на 70 г.

2. Отпадане на някои от ограниченията пред кандидатите за съдебни заседатели и в частност тези, свързани с невъзможността общински съветници и лица, участващи в ръководството на политически партии, коалиции или организации с политическа цел да се кандидатира за съдебни заседатели. По отношение на обстоятелствата, свързани с политическата дейност на кандидатите се предвижда те да се декларират в нарочна декларация за конфликт на интереси.

3. Премахване на излишната административна тежест в процедурата по кандидатстване за избор на съдебен заседател (отпадат изискванията за представяне на мотивационно писмо, писмено съгласие и документ за извършена проверка по реда на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, ако са родени преди 16 юли 1973, както и копие на дипломата за завършено образование да е нотариално заверено), като се предвижда и служебно установяване на част от фактите и обстоятелствата, предоставяне на срок за отстраняване на непълноти в подаденото заявление, ако такива бъдат установени, както и осигуряване на възможност за подаване на документите по електронен път. При кандидатстване за следващ мандат се предвижда възможността да не се представят повторно документи, които вече са били представени при предходното кандидатстване.

4. Отпадане на ограничението в броя на мандатите на съдебните заседатели.

5. Актуализиране и прецизиране на процедурата по подбор на съдебни заседатели, осъществявана от общинските съвети като се дефинират конкретни цели на провеждане на събеседването с кандидатите, което да гарантира по-голямата обективност при

избора. В насока по-голяма прозрачност в процедурата се предвижда изрично мотивиране на отказа на общинската комисия за одобрение на кандидати, при наличие на такъв, както и изпращане на председателите на съответните съдилища и на списъка на неодобрените кандидати, заедно с подадените от тях документи и мотивите за неодобрението.

6. Премахване на ограничението за участие на съдебните заседатели в съдебните заседания най-много за 60 дни в рамките на една календарна година.

7. Създаване на възможност за командироване на съдебните заседатели с цел преодоляване на временен недостиг на кандидати в определени съдебни райони.

8. Актуализиране на възнаграждението на съдебните заседатели чрез увеличаване размера на минималната дневна ставка и прецизиране на разпоредбите по отношение дейностите, за които се дължи възнаграждение на съдебните заседатели. Като допълнителен финансов стимул се предвижда, че за времето, през което упражнява функциите си, съдебния заседател има право на платен отпуск, съгласно разпоредбите на Закона за държавния служител или Кодекса на труда, а съдебните заседатели във военните съдилища ползват отпуск по реда на чл. 202, ал. 1, т. 3 от Закона за отбраната и въоръжените сили.

9. Предвижда се изрично провеждането на най-малко едно последващо обучение за поддържане и повишаване на квалификацията на съдебните заседатели за периода на техния мандат.

10. Актуализиране и прецизиране на процедурата по предсрочно освобождаване на съдебен заседател.

11. Прецизира се текстът, който определя съдържанието на Наредбата за съдебните заседатели.

12. Предвижда се систематизиране на информацията за всички съдебни заседатели в страната чрез регламентиране създаването и воденето от стана на Висшия съдебен съвет на единен Електронен регистър на съдебните заседатели, който ще осигури възможност за публичност, достъпност и проследимост на данните в профила на всеки съдебен заседател.

13. С оглед осигуряване на прозрачност, проследимост и недопускане на конфликт на интереси от страна на съдебните заседатели е предвидено задължение за попълване на унифицирана декларация за наличието или липсата на конфликт на интереси, която да се подава при встъпване в длъжност, в края на мандата и при промяна в декларираните обстоятелства.

14. На председателите на окръжните съдилища се вменява задължението да популяризират института на съдебните заседатели чрез разработване и разпространение на информационни материали, както и чрез провеждане на информационни кампании поне веднъж на всеки две години.